

کتاب شب امتحان عربی، زبان قرآن (۳) دوازدهم انسانی از ۴ قسمت اصلی به صورت زیر تشکیل شده است:

(۱) **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه، تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

(۲) **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۴ امتحان‌های نهایی برگزار شده در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ است هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۶ آزمون نوبت دوم مواجه خواهید شد. این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۲، خرداد ۱۴۰۳، شهریور ۱۴۰۲، شهریور ۱۴۰۳ و دو آزمون چالشی‌تر با عنوان «بیست پلاس» هستند.

(۳) **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم. پاسخ‌ها مطابق با فرمت پاسخ‌برگ مورد تأیید آموزش و پرورش دارای ریزبارم‌بندی و آدرس مب‌ح‌ی می‌باشند.

(۴) **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان عربی، زبان قرآن (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۳ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های اول تا سوم آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

صفحه صفحه

نوبت آزمون پاسخ‌نامه

آزمون شماره ۱	(طبقه‌بندی شده) اول	۳	۳۵
آزمون شماره ۲	(طبقه‌بندی شده) اول	۶	۳۶
آزمون شماره ۳	(طبقه‌بندی نشده) اول	۹	۳۸
آزمون شماره ۴	(طبقه‌بندی نشده) اول	۱۱	۴۰
آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۱۴۰۰	(طبقه‌بندی شده) دوم	۱۳	۴۱
آزمون شماره ۶ نهایی خرداد ۱۴۰۱	(طبقه‌بندی شده) دوم	۱۶	۴۳
آزمون شماره ۷ نهایی دی ۱۴۰۱	(طبقه‌بندی شده) دوم	۱۸	۴۴
آزمون شماره ۸ نهایی دی ۱۴۰۲	(طبقه‌بندی شده) دوم	۲۱	۴۵
آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۲	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۲۳	۴۷
آزمون شماره ۱۰ نهایی خرداد ۱۴۰۳	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۲۵	۴۸
آزمون شماره ۱۱ نهایی شهریور ۱۴۰۲	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۲۷	۵۰
آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۱۴۰۳	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۲۹	۵۲
آزمون شماره ۱۳ بیست پلاس (چالشی‌تر)	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۳۱	۵۴
آزمون شماره ۱۴ بیست پلاس (چالشی‌تر)	(طبقه‌بندی نشده) دوم	۳۳	۵۶

بارم‌بندی درس عربی، زبان قرآن (۳) انسانی

مهارت‌های زبانی	نوبت اول	نوبت دوم شهریور و دی
واژه‌شناسی	۳	۳
ترجمه به فارسی	۸/۵	۸/۵
شناخت و کاربرد قواعد	۷	۷
درک و فهم	۱/۵	۱/۵
جمع	۲۰	۲۰

آزمون ۱	تاریخ آزمون: دی ماه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)	خبرنگار
	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	پایه دوازدهم	نوبت اول	

ردیف	درس اول	نمره
۱	تَرْجِمِ الْكَلِمَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَحْتَهُمَا حَطًّا. الف) فَفَرَّ يَعْلَمُ وَلَا تَطْلُبُ بِهِ بَدَلًا. ب) هَلْ سِوَى لَحْمٍ وَ عَظْمٍ وَ عَصَبٍ.	۰/۵
۲	اُكْتُبْ جَمْعَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. أَتَزَعُمُ أَنَّكَ جَزَمٌ صَغِيرٌ؟	۰/۲۵
۳	اِنتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ. ﴿وَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا...﴾ (۱) این سخنشان تو را غمگین نمی کند، زیرا همه ارجمندی را خدا دارد. (۲) گفتارشان تو را نباید اندوهگین کند، زیرا ارجمندی همه برای خداست.	۰/۲۵
۴	تَرْجِمِ هَذِهِ الْجُمْلَةَ. الف) ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ب) ﴿... رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ...﴾ ج) لَا تَجْتَمِعْ حَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَالْكَذِبُ. د) لَيْتَ فَضْلَ الرَّبِيعِ طَوِيلٌ فِي بَلَدِنَا! لِأَنَّ الرَّبِيعَ قَصِيرٌ هُنَا. ه) كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُذَرِّكُ.	۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۵	تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. عَلَّمَ: یاد داد الف) لِمَ لَا تَعْلَمِينَ الدَّرْسَ؟! ب) رَجَاءٌ عَلِّمُوا عِلْمَ الْأَخْلَاقِ. ج) أَنْتُمْ تَعْلَمُونَنَا الْفَرَنْسِيَّةَ. د) الْأُمُّ قَدْ عَلَّمَتِ الصَّلَاةَ.	۱
۶	عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الَّتِي لَيْسَ لَهَا «لَا» النَّافِيَةُ لِلْجِنْسِ. (۱) كُلُّ طَعَامٍ لَا يُذَكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ... لَا بَرَكَةَ فِيهِ. (۲) ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾ (۳) ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾	۰/۲۵
۷	مَيِّزْ فِي الْعِبَارَتَيْنِ. اسْمُ الْفَاعِلِ مِنَ الْمَزِيدِ الثَّلَاثِي وَ اسْمُ الْمَفْعُولِ وَ اسْمُ الْمُبَالَاةِ. ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ - يَا رَزَاقُ كُلِّ مَرْزُوقٍ وَ يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ.	۰/۷۵
۸	فِي أَيِّ عِبَارَةٍ لَا يُوجَدُ الْحَرْفُ الْمُسَبِّبُ بِالْفِعْلِ؟ (۱) كَانَ الْفَرْدُ اسْتَطَاعَ أَنْ يَخْتَرِعَ مَادَّةً لَكِنْ الْوَجْهَ الْمَضِرُّ لِهَذَا الْاِخْتِرَاعِ أَكْثَرُ. (۲) هَذِهِ الْحَادِثَةُ لَمْ تَضَعْفْ عَزْمَهُ وَ لَكِنْ اسْتَمَرَّ عَلَى سُلُوكِهِ وَ وَصَلَ إِلَى هَدَفِهِ.	۰/۲۵
۹	عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ غَيِّرِ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ. الف) التَّفَاخُرُ بِالنَّسَبِ مَحْمُودٌ. ب) طَالِبُ الْعِلْمِ يَبْنِي الْجَهْلَ يُشْبِهُ الْمَيِّتَ.	۰/۵
درس دوم		
۱۰	تَرْجِمِ الْكَلِمَةَ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. تَقْصَمُ الْجَرَادَةُ وَرَقَةَ الشَّجَرَةِ.	۰/۲۵
۱۱	عَيِّنِ الْمَتَضَادَّ فِي الْجُمْلَةِ التَّالِيَةِ. الْقَنَاءُ تَهَرُّ وَاسِعٌ أَوْ ضَيِّقٌ لِحَرَكَةِ الْمِيَاهِ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخَرَ.	۰/۲۵
۱۲	اُكْتُبْ مُفْرَدَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. إِنْفَجَرَتِ الْأَرْضُ فِي تِلْكَ الْقَنَاءِ بِمِقْدَارٍ مِنَ الدِّينَامِيَّتِ بَلَغَ خَمْسَةَ أَطْنَانٍ.	۰/۲۵
۱۳	كَمِّلِ الْفَرَاغَيْنِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارَسِيَّةِ. الف) يَسْتَفِيدُ الْمُتَهَنِّدُونَ مِنَ الدِّينَامِيَّتِ لِحَفْرِ الْأَنْفَاقِ. مهندسان از دینامیت برای کندن استفاده می کنند. ب) نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ وَ قُبْحِ الرُّلَالِ. از جزو و زشتی لغزش به خدا پناه می بریم.	۰/۵

	تاریخ آزمون: دی ماه مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی پایه دوازدهم	عربی، زبان قرآن (۳) نوبت اول	۱
---	--	--	---------------------------------	---

۵/۵ ۵/۵ ۵/۵ ۵/۵	۱۴ ترجم العبارتين و الآیة. الف) مَنْ أَذْنَبَ وَ هُوَ يَضْحَكُ، دَخَلَ النَّارَ وَ هُوَ يَبْكِي. ب) عَمِلَ الْفَرْدُ عَلَى تَطْوِيرِ تِلْكَ الْمَادَّةِ مُجَدِّدًا. ج) «... إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا» د) هَلْ تُعْطِي مَوْسَسَهُ نَوْبِلَ الْجَوَائِزِ لِمَنْ هُوَ أَهْلٌ لَذَلِكَ؟
۵/۵	۱۵ عَيْنِ الْفِعْلِ الْمُنَاسِبِ لِلْفَرَاغِ. الف) الْمُتَفَرِّجُونَ فَرِيْقَهُمُ الْفَائِزَ فَرِحِينَ. (۱- يُشَجِّعُونَ ۲- تُشَجِّعُونَ ۳- يُشَجِّعُ ۴- تُشَجِّعُ) ب) هَذِهِ الْجَائِزَةُ فِي كُلِّ سَنَةٍ إِلَى مَنْ يُفِيْدُ الْبَشَرِيَّةَ. (۱- تُنْتَحَوْنَ ۲- يُنْتَحُ ۳- يُمْنَحُونَ ۴- تُمْنَحُ)
۵/۵	۱۶ أَكْتُبْ نَوْعَ الْحَالِ فِي الْعِبَارَتَيْنِ التَّالِيَتَيْنِ. الف) بَعْدَ الْامْتِحَانِ أَصْبَحَ التَّلَامِيذُ نَادِمِينَ وَ خَرَجُوا مِنَ الْقَاعَةِ وَ هُمْ مُحْزَنُونَ. ب) لِمَاذَا لَمْ تَقْرَأْ دُرُوسَكُمَا جَيِّدَةً وَ مَا إِجْتَهَدْتُمَا تَشْيِيطَتَيْنِ؟
۵/۵	۱۷ عَيْنِ الصَّحِيْحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِمَا أَشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطٍّ. «بَايَتْهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مُرْضِيَةً» الف) ارْجِعِي: (۱) فعلٌ ماضٍ - مزيدٌ ثلاثيٌّ - للغائبه / فاعله «أَنْتِ» مُستتر ب) راضيةً: (۱) اسمٌ - نكرةٌ - مذكّرٌ - مفردٌ - مُعرَّبٌ / مفعولٌ به و منصوب (۲) فعلٌ أمرٌ - للمخاطبة - مفردٌ - مجرّدٌ ثلاثيٌّ / فاعله «ي» (۲) اسم الفاعل من مجرّدٍ ثلاثيٍّ - مفردٌ - مؤنّثٌ - نكرةٌ / حالٌ و منصوب
۵/۵	۱۸ أَكْتُبْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيْحِ (كَلِمَةً زَائِدَةً). الف) حَشْرَةٌ تَأْكُلُ الْحَاصِيلَ الزَّرَاعِيَّةَ وَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقْفِزَ مِثْرًا وَاحِدًا. (۱) الْطَّيْنُ ب) تُرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالْمَاءِ، وَ قَدْ يُسَمَّى بِذَلِكَ وَ إِنْ زَالَتْ عَنْهُ الرُّطُوبَةُ. (۲) حِزَامُ الْأَمَانِ (۳) الْجَرَادَةُ
۱	۱۹ مَيِّزْ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ. الف) المضاف إليه ب) الحال ج) المستثنى د) اسم الحرف المشبّه بالفعل إِذَا أَرَدْتُمْ أَنْ تَنْجَحُوا فِي عَمَلٍ فَقَوْمُوا بِهِ مُتَوَكِّلِينَ. «وَ أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا» - كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ بِالْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمُ.
۲۵/۵	درس سوم ترجم الكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ. كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أُخْتُ مِنْ الرِّضَاعَةِ.
۵/۵	۲۱ أَكْتُبْ فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَرَادِفَتَيْنِ وَ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَضَادَّتَيْنِ. الف) = ب) ≠ الْفُسَيْلَةُ - رَاحَ - رَجَا - الْغُرْسُ - جَاءَ - الْفَرِيْسَةُ
۲۵/۵	۲۲ عَيْنِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ فِي الْمَعْنَى. الف) الْيَافِعُ ب) الطِّفْلُ ج) الْعَاصِمَةُ د) الشَّيْخُ
۵/۵ ۷۵/۵ ۷۵/۵ ۷۵/۵	۲۳ ترجم الآیة وَ هَاتَيْنِ الْجُمْلَتَيْنِ. الف) یا صديقي، لا تَقُلْ كَلَامًا إِلَّا الْحَقَّ أَبَدًا. ب) «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...» ج) كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْزِعُ مِنَ التَّفَرُّقَةِ لِأَنَّهَا تَبْعِدُ النَّاسَ مِنَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ. د) لَوْ كُنَّا قَطًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنْقَضَ النَّاسُ مِنْ حَوْلِنَا.
۲۵/۵	۲۴ اِنتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيْحَةَ. عَلَى الْحَاكِمِ أَلَّا يَكُونَ قَطًّا لِأَنَّ النَّاسَ يَنْقُضُونَ مِنْ حَوْلِهِ. (۱) حاكم نباید تندخو باشد، زیرا مردم از پیرامونش پراکنده می گردند. (۲) هر حاکم واجب است که تندخو نگردد، زیرا قطعاً مردم پیرامونش را خالی می کنند.

آزمون	۱	عربی، زبان قرآن (۳)	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: دی ماه
		نوبت اول	پایه دوازدهم	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه

۰/۵	۲۵	کَمَلِ الْفَرَاعَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ. خَيَّرَهَا رَسُولُ اللَّهِ بَيْنَ الْإِقَامَةِ مَعَهُ مُعَزَّزَةً أَوْ الْعُودَةِ إِلَى قَوْمِهَا. فَرَسْتَادَهُ خُدا او را میان ماندن همراه او یا بازگشت به سوی قومش
۰/۷۵	۲۶	مَيَّزَ فِي الْعِبَارَةِ التَّالِيَةِ. الف) اسم التَّفْضِيلِ ب) اسم المكان ج) اسم المفعول من المزيد الثلاثي إِعْلَمْ أَنَّ خَيْرَ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبَهُمْ مَنْ قَامَ عَنْ مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَ إِنْ كَانَ أَمِيرًا أَوْ مَأْمُورًا.
۰/۵	۲۷	عَيَّنِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلْفَرَاغِ. الف) نَحْنُ مِنْ السَّفَرِ غَدًا. (۱- لَمْ تَرْجِعْ ۲- أَنْ أَرْجِعْ ۳- لَنْ نَرْجِعَ ۴- لَا يَرْجِعُ) ب) يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ! الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ. (۱- لَمْ يُطْعِمُوا ۲- لَا يُطْعِمُونَ ۳- لَا تُطْعِمُونَ ۴- لَا تُطْعِمُوا)
		ترکیبی
۰/۵	۲۸	عَيَّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْفَرَاعِينَ. «دَوُّوب - اَعْتَقَ - فَظَّ» الف) جَعَلَهُ حُرًّا وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ: ب) الَّذِي يَسْعَى فِي إِنْجَازِ عَمَلِهِ، وَ لَا يَتَشَعَّرُ بِالتَّعَبِ:
۱	۲۹	تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ. الف) لِنَغْرِسِ أَشْجَارًا لِكَيْ يَأْكُلَ مِنْ ثَمَارِهَا الْآخَرُونَ. (غَرَسَ: کاشت، أَكَلَ: خورد) ب) عِنْدَمَا دَخَلَ عَلَيَّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ أَجْلَسَهُ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَهُ. (جَلَسَ: نشست) ج) كُلُّ وِعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وِعَاءَ الْعِلْمِ. (جَعَلَ: قرار داد)
۲۰		جمع نمرات
		موفق باشید

ردیف	نمره	
۱	۱	ترجم الکلمات الّتی تحتها خطّ: الف) ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ج) يَتَحَقَّقُ الاستِقْرَارُ فِي الطَّبِيعَةِ بِنِظَامٍ مَخْلُوقٍ مِنَ اللَّهِ. ب) لِكُلِّ اختِرَاعٍ عِلْمِيٍّ وَ ابْتِكَارٍ فِي الثَّقَنِيَّةِ وَ جُهَانٍ. د) عَيْنٌ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُبْكِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
۲	۰/۷۵	اُكْتُبْ: الف) الْمُتَرَادِفُ لِكَلِمَةِ «حَصَلَ» ب) الْمُتَضَادُّ لِكَلِمَةِ «قَائِمٌ» ج) الْمُتَرَادِفُ لِكَلِمَةِ «رُجُوعٌ» كَانَتْ عَوْدَةً الْأُسْرَى فِي غَزْوَةِ حَنِينٍ إِلَى أَقْوَامِهِمْ مُعَزَّزَةً. - الْفِرْدُ كَسَبَ مِنَ الدِّينَامِيَةِ ثَرَوْاً كَبِيراً. - أَشَاهِدُ قَاسِماً وَ هُوَ جَالِسٌ بَيْنَ الشَّجَرَتَيْنِ.
۳	۰/۲۵	عَيْنِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ فِي الْمَعْنَى: «الْبَسْمَةُ - الضَّحْكُ - الدَّاءُ - الْفَرْحُ»
۴	۰/۵	الف) اُكْتُبِ الْمُفْرَدَ لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ: «يَمْشِي النَّاسُ عَلَى أَقْدَامِهِمْ» ب) اُكْتُبِ الْجَمْعَ لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ: «إِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمَرَيْنِ»
۵	۷	ترجم الآيات وَ العبارات إِلَى الفارسيَّة: الف) ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ (۰/۵) ب) ﴿رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾ (۰/۵) ج) وَقَفَ السَّبَابُ النَّاجِحُونَ فِي مَحَضَرِ الْمُعَلِّمِ مُؤَدِّينَ. (۰/۵) د) أَصْبَحَ رُؤَسَاءُ شَرَكَاتِ الْبِنَاءِ مُشْتَاقِينَ لِاسْتِخْدَامِ الدِّينَامِيَةِ. (۰/۵) هـ) الَّذِي يَشْتَغِلُ بِدُنْيَاهُ يَغُرُّهُ طُولُ الْأَمَلِ. (۰/۵) و) لَيْتَ النَّاسَ يَفْتَخِرُونَ بِحَيَاءٍ وَ عِفَافٍ، وَ أَدَبٍ. (۰/۵) ز) إِذَا لَمْ يُوَدِّدْنَا الْوَالِدَانِ يُودِّدُنَا الرَّمَنُ. (۰/۵) ح) كَانَ الصَّيَادُونَ يَحْفِرُونَ الثَّرَابَ الْجَفَافَ فِي إِفْرِيقِيَا. (۰/۵) ط) صَحَّحَ الْفَلَاحُ الْخَطَأَ بِالْحِفَافِ عَلَى طُيُورِهِ. (۰/۵) ي) عَلَيْنَا أَنْ لَا نُمِيتَ قُلُوبَنَا بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ، وَ الشَّرَابِ. (۰/۵) ك) لَاحِظَ الْمُزَارِعُ أَنَّ عِدَّةَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ تَنْقُصُ تَدْرِيجِيًّا. (۰/۵) ل) لَيْسَتْ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي إِلَّا شَيْءٌ أَهْوَنَ مِنْ وَرَقَةٍ تَأْكُلُهَا جَرَادَةٌ. (۰/۷۵) م) أَعْتَقَ النَّبِيُّ ﷺ أَخْتَهُ الْأَسِيرَةَ وَ أَرْسَلَهَا إِلَى قَوْمِهَا بِإِعْزَازٍ. (۰/۷۵)
۶	۰/۵	إِتْنَحِبِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجَمَةِ: الف) لَا تَجْتَمِعُ خَصَلَتَانِ فِي الْمُؤْمِنِ: الْبُهْلُ وَ الْكِذْبُ. ۱) دو ویژگی در مؤمن جمع نمی شود: بخل و دروغ. ب) لَمْ يُضْعِفْ اثْنَجَارُ الْمُخْتَبِرِ عِزَمَ صَاحِبِهِ: ۱) انفجار آزمایشگاه اراده صاحبش را ضعیف نکرد. ۲) دو ویژگی در مؤمن نباید جمع شود: بخل و دروغ گفتن. ۲) انفجار آزمایشگاه اراده صاحبش را ضعیف نمی کند.
۷	۱	كَمِّلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارِسيَّةِ: الف) لَوْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فَظًّا لَأَنْفَضَ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِ. اگر پیامبر ﷺ بود، مردم حتماً از اطرافش ب) قَدْ يَتَبَعَدُ الطَّائِرُ مِنْ عَشَّهِ لِيُنْقِذَ حَيَاةَ فِرَاحِهِ ثُمَّ يَطِيرُ بَغْتَةً. گاهی پرنده از لانه اش دور می شود تا زندگی جوجه هایش را سپس پرواز می کند.
۸	۲	ترجم الأنفعَالِ الّتی تحتها خطّ: تَظَاهَرُ: وانمود کرد الف) لَا يَتَظَاهَرُ الصَّادِقُ بِالْكَذِبِ. ب) لَا تَتَظَاهَرُوا بِالْمَرَضِ عِنْدَ الْامْتِحَانِ. ج) مَا تَظَاهَرْتُ بِالضَّعْفِ عِنْدَ الْمَشَاكِلِ. دَرَسَ: درس داد د) أَسْتَادُنَا يَدْرُسُ فِي الْعَاصِمَةِ. هـ) أُحِبُّ أَنْ أُدْرَسَ فِي الْجَامِعَةِ. و) الْمُعَلِّمُونَ كَانُوا يُدْرَسُونَ فِي مَدِينَتِنَا بِجِدِّ. جَلَسَ: نشست ز) لَنْ نَجْلِسَ قَبْلَ أَسْتَادِنَا. ح) رَجَاءٌ، إِجْلِسُوا عِنْدَ الْوَدِيعِ شَاكِرِينَ.
۹	۲	اُكْتُبِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ: الف) حَجَمَ دُبُّ الْبَانَدَا عِنْدَ الْوِلَادَةِ أَصْغَرَ مِنَ الْفَارِ. ب) لَا يُهْدَدُ الزَّارِعُ الطَّبِيعَةَ فِي مَرْزَعَتِهِ الْكَبِيرَةِ. ج) لَا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ. د) إِنَّ اللَّهَ يَجْعَلُ أَيْامَنَا كَثِيرَةً الْبَرَكَاتِ.

	تاريخ آزمون: نهایی خرداد ۱۴۰۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی زبان قرآن (۳)
	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	پایه دوازدهم	نوبت دوم

۱ ۱/۵ ۰/۵	مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ: (الف) اسمُ الفاعِلِ (ب) اسمُ المفعول (ج) اسمُ المكان (د) اسمُ التَّفضيلِ ﴿أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ - قَامَ الْفَرْدُ بِإِنْشَاءِ الْمَصَانِعِ فِي عِشْرِينَ دَوْلَةً. - ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ - الْخَبِيرُ إِنْسَانٌ مُتَخَصِّصٌ بِأُمُورٍ مِهْنَةٍ أَوْ بَرْنَامَجٍ.	۱۰
۱/۵	مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ: (الف) المُسْتَنَى (ب) المُسْتَنَى مِنْهُ (ج) المُنَادَى (د) المفعول المطلق (هـ) نوعُ المفعول المطلق (و) الحال أَمَرَ الْحَاكِمُ الْأَيْعُطِيَّ الْوَزِيرَ الْفَلَاحَ جَائِزَةً إِلَّا أَلْفَ دِينَارٍ. - رَاقِبَ الْفَلَاحُ الْحَقْلَ لِازْدِيَادِ خَضِرَاتِهِ مُرَاقِبَةً الْخَبِيرِ. - وَلَدِي، أَحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحَسِّنَ إِلَيْكَ. - تُسَاعِدُ الْبِنْتُ أُمُّهَا فَرَحَةً.	۱۱
۰/۵	عَيَّنِ الصَّحِيحَ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَالْإِعْرَابِ: الطُّلَّابُ امْتَنَعُوا عَنْ تَخْرِيبِ الطَّبِيعَةِ فِي السَّفَرَةِ الْعِلْمِيَّةِ. (الف) الطُّلَّابُ: (۱) اسمُ فاعِلٍ، مُعَرَّبٌ، جَمْعٌ، مُكَسَّرٌ، مَعْرِفَةٌ/مَبْتَدَأٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ (۲) اسمُ مُبَالَعَةٍ، مُعَرَّبٌ، مَفْرَدٌ مَذَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ/ فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ (ب) امْتَنَعُوا: (۱) فِعْلٌ مَاضٍ، جَمْعٌ مَذَكَّرٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ، لَازِمٌ/ خَبَرٌ، وَ الْجُمْلَةُ فَعْلِيَّةٌ (۲) فِعْلٌ أَمْرٌ، جَمْعٌ مَذَكَّرٌ مُخَاطَبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ، لَازِمٌ/ فاعِلٌ، وَ فاعِلٌ	۱۲
۱	عَيَّنِ الصَّحِيحَ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ: (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) «الْأَمْرَدُ - الْحَدِيدُ - الرَّدَاءُ - الْمَفْتَرَسُ - الْإِعَانَةُ - الْبِنَرُ» (الف) غُنْصَرٌ فَلَزَيٌّ يُسْتَخْدَمُ فِي الْبِنَاءِ. (ب) مُسَاعِدَةٌ الْآخَرِينَ. (ج) حَيَوَانٌ يَصِيدُ الْحَيَوَانَاتِ الْآخَرَى. (د) قِطْعَةٌ مِنَ الْقَمَاشِ تُلْبَسُ فَوْقَ الثَّيَابِ.	۱۳
۱	اقْرَأِ النَّصَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ: لِبَعْضِ الْأَوْلَادِ أَحُّ أَوْ أَحْتُّ مِنَ الرِّضَاعَةِ لَيْسُوا مِنْ أُمٍّ وَاحِدَةٍ. هَؤُلَاءِ الْإِخْوَانُ وَالْأَخَوَاتُ يَلْعَبُونَ مَعًا فِي صَغَرِ سِنِّهِمْ، وَ هُمْ كَالْأَصْدِقَاءِ. وَ عِنْدَمَا يُوَاجِهُونَ مُشْكِلَةً يَتَعَاقَبُونَ عَلَى حَلِّهَا. هَذِهِ الْمُسَاعَدَةُ تُسَبِّبُ تَعَزُّزَ الْعِلَاقَاتِ (تَحْكِيمَ رَوَابِطٍ) بَيْنَهُمْ. (الف) مَاذَا يَفْعَلُ الْأَوْلَادُ عِنْدَ مُوَاجَهَةِ مُشْكِلَةٍ؟ (ب) مَتَى يَلْعَبُ الْأَوْلَادُ مَعًا؟ (ج) مَا هِيَ نَتِيجَةُ مُسَاعَدَةِ الْأَوْلَادِ؟ (د) عَيَّنِ الصَّحِيحَ حَسَبَ النَّصِّ: (۱) لَعِبَ الْأَوْلَادُ لَيْسَ لَهُ دَوْرٌ فِي الصَّدَاقَةِ بَيْنَهُمْ. (۲) الْأَوْلَادُ مِنَ الرِّضَاعَةِ لَيْسُوا مِنْ أُمٍّ وَاحِدَةٍ.	۱۴
۲۰	موفق باشید جمع نمرات	

۱۳ آزمون	تاریخ آزمون: خردادماه مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی پایه دوازدهم	عربی، زبان قرآن (۳) نوبت دوم	
---	---	---	--	---

ردیف	نمره	
۱	۱	تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: الف) صَدِيقِي دَعَانِي إِلَى مَأْدُبَةٍ. ب) ﴿فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ﴾ ج) نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ. د) وَفِيكَ انْطَوَى الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ.
۲	۰/۵	إِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ فَاكْتُبْ فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَرَادِفَتَيْنِ وَ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَضَادَّتَيْنِ. «يَرَى الْمُتَشَائِمُ الصُّعُوبَةَ فِي كُلِّ فُرْصَةٍ، أَمَّا الْمُتَفَائِلُ فَيَرَى الْفُرْصَةَ فِي كُلِّ صُعُوبَةٍ. وَلَدَّ صَبِيٍّ فِي أَرْوَا وَبَعْدَ عَشْرَاتٍ سَنَةٍ أَصْبَحَ مُحْتَزًّا لِلدِّيْنَامِيَّةِ وَ سُمِّيَ هَذَا الْوَلَدُ بِالْفَرْدِ نَوْبِلٍ.» الف) = ب) ≠
۳	۰/۲۵	عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى: «الْيافِع - الْأَمْرَد - الْأَبَار - الْإِخْوَة»
۴	۰/۵	أَكْتُبْ مَفْرَدًا وَ جَمْعَ الْكَلِمَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَحْتَهُمَا خَطٌّ: الف) قَدْ غَرَّهَ طَوْلُ الْأَمَلِ. ب) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: <u>بِالتَّعْلِيمِ أُزِيلَتْ</u> .
۵	۰/۵	عَيِّنِ الصَّحِيحَ لِلْفَرَاغِ: الف) أَسْلَمَتِ الشَّيْمَاءُ وَ دَافَعَتْ عَنْ أَخِيهَا وَ قَوْمَهَا إِلَى الْإِسْلَامِ. (دَعَوْتُ - دَعَات - دَعَتْ) ب) ﴿إِنَّا جَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾: بَيَّ كَمَانَ مَا قَرَأَ رَا بِهِ زَبَانَ عَرَبِيٍّ قَرَارِ دَادِيْمِ، (أَمِيدِ اسْتِ شَمَا اَنْدِيْشِه مِی کَرْدِید - ای کاش بیندیشید - امید است شما خردورزی کنید)
۶	۷	تَرْجِمِ الْآيَةَ وَ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ: الف) ﴿... يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ...﴾ (۰/۷۵) ب) إِنِّي قَدْ اكْتَفَيْتُ مِنْ دُنْيَاكُمْ يَطْمَرِيهِ وَ أَعِينُونِي بِسَدَادٍ. (۰/۷۵) ج) إِنَّ التَّقْنِيَّةَ يَتَعَدَّى عَلَى الْبَيْتَةِ وَ نِظَامِ الطَّبِيعَةِ تَعَدَّى الظَّالِمِينَ. (۰/۷۵) د) نَزَعُمْ أَنَّنَا أَجْرَامَ صَغِيرَةً وَ هُوَ لَيْسَ كَذَلِكَ وَلَكِنْ دُنْيَانَا أَهْوَنُ الْأَشْيَاءِ. (۰/۷۵) هـ) شَعَرَ نُوبِلُ بِخَبِيَّةِ الْأَمَلِ وَ هُوَ حَزِينٌ وَ صَحَّحَ خَطَأَهُ تَصْحِيحَ النَّادِمِينَ. (۰/۷۵) و) حَبَّرَ النَّبِيُّ الشَّيْمَاءَ بَيْنَ الْإِقَامَةِ مَعَهُ مُعَزَّزَةً أَوْ الْعَوْدَةِ إِلَى قَوْمِهَا رَاضِيَةً. (۰/۷۵) ز) رَبَّنَا تَقَبَّلْ دُعَاءِ وَ أَجِبْ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ. (۰/۵) ح) أَصْبَحَ نُوْبِلٌ تَاجِرَ الْمَوْتِ وَ انْقَضَ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِ وَ انْزَعَجُوا مِنْهُ. (۰/۵) ط) مَا تَلَوْتُ الْهَوَاءَ إِلَّا بِسَبَبِ أَمْطَارِ حُمْضِيَّةٍ. (۰/۵) ي) اسْتَقْبَحُوا مِنْ نَفْسِكُمْ مَا تَسْتَقْبِحُونَهُ مِنْ غَيْرِكُمْ. (۰/۵) ك) كُلُّ طَعَامٍ لَا يَذْكُرُ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ ... لَا بَرَكَهَ فِيهِ. (۰/۵)
۷	۱	كَمِّلِ الْفَرَاغَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ: الف) إِنْ عَشِثُمْ بِوَجْهَيْنِ مُثْنَمٍ خَاسِرَيْنِ: اِگَر با دو رو (مناقضانه)، می میرید. ب) إِنْ عَاشَ الْبَخِيلُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ حَوَسِبَ فِي الْآخِرَةِ كَالْأَغْنِيَاءِ: اِگَر بخیل در دنیا نیازمندان زندگی کند، در آخرت مانند ثروتمندان
۸	۰/۵	إِثْنِخِبِ التَّرْجُمَةَ الصَّحِيحَةَ: الف) الْفَرَضُ قَلِيلَةٌ فِي حَيَاتِنَا وَ لَا يَصِيدُهُ إِلَّا ذُو الْهِمَّةِ. ۱) فرصت‌ها در زندگی ما اندک هستند و فقط صاحب همت آن را شکار می‌کند. ۲) فرصت‌های اندک زندگی را صاحب همت، تنها می‌تواند شکار کند. ب) يَتَوَكَّلُ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى اللَّهِ هُمْ يَسْتَعِينُونَ بِالصَّبْرِ. ۱) مؤمنان بر خداوند توکل می‌کنند در حالی که از صبر کمک می‌گیرند. ۲) مؤمنان بر خداوند توکل می‌کنند، آن‌ها از صبر یاری می‌جویند.
۹	۱/۵	تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: الف) أَيُّهَا الْأَطِبَاءُ! لَا تَمْتَعُونَا عَنِ الْمَوَادِّ السُّكَّرِيَّةِ. (امْتَنَعَ: خودداری کرد) ب) الْمُؤْمَنَاتُ يَتَنَاضَرْنَ فِي الْمَشَاكِلِ. (تَنَاضَرٌ: همیاری کردن) ج) إِلَهِي، عَامِلُنَا بِرَحْمَتِكَ. (عَامَلٌ: رفتار کرد) د) يَا تَلَامِيذُ، لِمَ لَا تَكْتُبُونَ التَّرْجُمَةَ. (كَتَبَ: نوشت) هـ) رَجَاءٌ تَكَاتَبُوا مَعَ أَصْدِقَائِهِمْ. و) سَوْفَ لَا تَنْسَحِبُ فِي الْحَرْبِ لِأَنَّنَا نَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ. (انْسَحَابٌ: عقب‌نشینی کردن)

پاسخنامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

- ۱- الف) جایگزینی (۵/۷۵) [پس علم را به دست آور و برای آن جایگزینی نخواه.]
ب) گوشت (۵/۷۵) [آیا به جز گوشت و استخوان و پی هستند؟]
۲- أْجْرَم (۵/۷۵) [جَزَم ← أَجْرَم (پیکرها). آیا می‌پنداری تو پیکر کوچکی هستی؟]
۳- گزینۀ ۲ (۵/۷۵) [فعل «لَا يَخْزُنُ» به این علت که حرف آخرش مجزوم (ن) شده، فعل نهی است و در ترجمۀ فعل نهی غایب از کلمۀ «نباید» استفاده می‌کنیم، ولی در گزینۀ ۱) به صورت مضارع منفی ترجمه شده است.]
۴- الف) «بی‌گمان ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم، امید است شما خردورزی کنید.» (۵/۷۵) [لَعَلَّ + تَعْقِلُونَ: شاید بیندیشید (مضارع التزامی)]
ب) «... پروردگارا و آن چه را که به آن هیچ توانی نداریم به ما تحمیل نکن...» (۵/۷۵) [لَا تَحْمِلْ] فعل نهی از باب «تفعیل» است. / «لَا» در «لَا طَاقَةَ...» لای نفی جنس است، زیرا بر سر اسم (طَاقَةُ) آمده.
ج) دو ویژگی در مؤمن جمع نمی‌شود: خساست و دروغ. (۵/۷۵) [لَا تَجْتَمِعُ: فعل مضارع منفی از باب «إِفْتَعَال» است.]
د) کاش فصل بهار در کشور ما طولانی باشد! زیرا این‌جا بهار کوتاه است. (۵/۷۵) [لَيْتَ] حرف مشبیه بالفعل و به معنای «کاش» یا «ای کاش» است. / «لَا يَنْ» نیز حرف مشبیه بالفعل و به معنای «زیرا» است.
ه) گویا راضی ساختن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود. (۵/۷۵) [كَأَنَّ حرف مشبیه بالفعل و به معنای «گویا» است / «لَا تَذَرُكَ» فعل مضارع مجهول است و باید در ترجمۀ آن از مشتقات «شدن» استفاده کنیم.]
۵- الف) یاد نمی‌دهی (۵/۷۵) [«لَا» در این جمله لای نفی است، زیرا مجزوم نشده. / چرا درس را یاد نمی‌دهی؟]
ب) یاد دهید (۵/۷۵) [عَلِّمُوا امر باب تفعیل است، از «رَجَاءٌ: لطفاً» نیز می‌توان فهمید که این فعل امر است. لطفاً علم اخلاق را یاد دهید.]
ج) به ما یاد می‌دهید (۵/۷۵) [تُعَلِّمُونَ] فعل مضارع صیغۀ جمع مذکر مخاطب است و وقتی ضمیر «نا» به آن اضافه می‌شود، نقش مفعول خواهد داشت. شما فرانسوی را به ما یاد می‌دهید.]
د) یاد داده است (یاد داد) (۵/۷۵) [قَدْ عَلَّمْتُ] معادل ماضی نقلی صیغۀ مفرد مؤنث غایب است. شاید پرسید چرا فعل مفرد مؤنث غایب که باید «تُ» داشته باشد در این‌جا «تِ» گرفته است؟ پاسخ آن یک قاعدۀ گفتاری است؛ هرگاه آخر یک فعل ساکن باشد و بعد از آن «ال» بیاید، برای تلفظ ساده‌تر ساکن (ن) را به کسره (ب) تبدیل می‌کنیم. به این کسره، عارضی می‌گویند. «قَدْ عَلَّمْتُ الصَّلَاةَ» ← «قَدْ عَلَّمَتِ الصَّلَاةَ». مادر نماز را یاد داده است (یاد داد).]
۶- گزینۀ ۲ (۵/۷۵) [«لَا» در گزینۀ ۲) لای نفی است، زیرا بر سر فعل مضارع آمده و آن را منفی کرده، اما در گزینۀ ۱)، «لَا» در «لَا بَرَكَهَ» و گزینۀ ۳) «لَا عِلْمَ» لای نفی جنس هستند؛ بنابراین تنها گزینۀ‌ای که لای نفی جنس ندارد گزینۀ ۲) می‌باشد.]
گزینۀ ۱) هر غذایی که نام خداوند بر آن برده نمی‌شود، هیچ برکتی در آن نیست.
گزینۀ ۲) نمی‌دانی شاید خداوند بعد از کاری را به وجود آورد.
گزینۀ ۳) گفتند: هیچ دانشی نداریم، قطعاً تو بسیار دانای نهران هستی.
۷- الْمُحْسِنِينَ: اسم فاعل (۵/۷۵) [الْمُحْسِنِينَ] در ابتدایش حرف «مُ» و حرکت حرف ماقبل آخرش (عین‌الفعل) (ب) است: اسم فاعل از ثلاثی مزید [رَزَّاق: اسم مبالغه (۵/۷۵) «رَزَّاق» بر وزن «فَعَال» است: / مَرْزُوق: اسم مفعول (۵/۷۵) «مَرْزُوق» بر وزن «مَفْعُول» است: / مَالِك: اسم فاعل (۵/۷۵) «مَالِك» بر وزن «فَاعِل» است: اسم فاعل از ثلاثی مجزّده]

- «قطعاً خدا پاداش نیکوکاران را تباہ نمی‌کند.» - «ای بسیار روزی‌دهنده هر روزی داده‌شده‌ای و ای فرمانروای روز قیامت.»
- ۸- گزینۀ ۱ (۵/۷۵) [«لَكُنْ» را با «لَكُنْ» که حرف مشبیه بالفعل است، اشتباه نگیریم. در گزینۀ ۲)، «لَكُنْ» حرف مشبیه بالفعل است. «إِنَّمَا» نیز جزء حروف مشبیهه بالفعل نیست.]
۱) ألفرد توانسته بود که ماده‌ای را اختراع کند، ولی وجه مضر برای این اختراع بیشتر بود. ۲) این حادثه اراده او را ضعیف نکرد، ولی به راهش ادامه داد و به هدفش رسید.
۹- الف) غلط (۵/۷۵) [فخر فروشی به اصل و نسب (دودمان) پسندیده است.]
ب) غلط (۵/۷۵) [خواهان دانش در میان نادانان به مرده شبیه می‌باشد.]
۱۰- می‌جود (۵/۷۵) [ملخ برگ درخت را می‌جود.]
۱۱- وایسَع (گسترده) ≠ ضَيِّق (تنگ) (۵/۷۵)
[کانال نهری وسیع یا تنگ برای حرکت آب‌ها از مکانی به مکانی دیگر است.]
۱۲- طُنَّ (۵/۷۵) [طُنَّ (مفرد) ← أَطْنَان (جمع مکسر) زمین در آن کانال با مقداری دینامیت که به ۵ تن می‌رسید منفجر شد.]
۱۳- الف) تونل‌ها (۵/۷۵) [مهندسان از دینامیت برای کندن تونل‌ها استفاده می‌کنند.]
ب) به خواب رفتن (۵/۷۵) [از به خواب رفتن خزد و زشتی لغزش به خدا پناه می‌بریم.]
۱۴- الف) هر کس گناه کند در حالی که می‌خندد، وارد آتش می‌شود در حالی که گریه می‌کند. (۵/۷۵) [أَذْنَبَ: فعل ماضی از باب «إِفْعَال» است. / «يَضْحَكُ» و «يَبْكِي»: فعل مضارع هستند. «و هو يضحكُ» و «و هو يبكي» حال از نوع جمله اسمیه هستند.]
ب) ألفرد تلاشگرانه، روی بهینه‌سازی آن ماده کار کرد. (۵/۷۵) [«تِلْكَ الْمَادَّةُ» گروه اسمی است و نباید آن را به صورت جمله (آن ماده است) ترجمه کرد. / «مُجَدِّدًا» حال است، زیرا اسمی نکره و منصوب است و با صاحب حال (ألفرد) از نظر جنسیت و تعداد هماهنگ است و هم‌چنین صاحب حال (ألفرد) معرفه است.]
ج) همانا ما پاداش کسی را که کاری را نیکو انجام داده است، تباہ نمی‌کنیم. (۵/۷۵) [إِنَّا = إِنْ + نَا (إِنَّ حرف مشبیه بالفعل است که برای تأکید جمله می‌آید و به معنای «قطعاً، همانا...» ترجمه می‌شود.) / لَا تُضَيِّعُ: فعل مضارع منفی است. / أَحْسَنَ: فعل ماضی از باب «إِفْعَال» است.]
د) آیا مؤسسۀ نوبل جوایز را به کسی که شایسته آن است، می‌دهد. (۵/۷۵) [أَعْطَى «می‌دهد» فعل مضارع معلوم است. در کتاب تُعْطَى «داده می‌شود» آمده که فعل مضارع مجهول است.]
۱۵- الف) ۳- يُشَجِّعُ (۵/۷۵) [فعل ماضی و مضارع اول جمله باید مفرد بیاید؛ بنابراین «يُشَجِّعُونَ» و «يُشَجِّعُونَ» غلط است. «الْمُتَحَرِّجُونَ» فاعل است؛ بنابراین «يُشَجِّعُ» نمی‌تواند در جای خالی باشد. / تماشاگران تیم برنده‌شان را با شادمانی تشویق می‌کنند.]
ب) ۴- تُنْمَخُ (۵/۷۵) [«هذه الجائزَةُ» مفرد مؤنث است؛ بنابراین باید با فعل هماهنگ باشد. «تُنْمَحُونَ» و «يُنْمَحُونَ» جمع هستند و «يُنْمَخُ» مذکر است. / این جایزه هرساله به کسی که به بشریت سود می‌رساند، داده می‌شود.]
۱۶- الف) «و هم محزونون»: حال از نوع جمله اسمیه (۵/۷۵) [هرگاه «و + ضمیر + کلمه» دیدیم، حال از نوع جمله اسمیه می‌باشد. / بعد از امتحان دانش‌آموزان پشیمان شدند و از سالن با ناراحتی خارج شدند.]
ب) «تَشِيطَتِينَ»: حال از نوع اسم است. (۵/۷۵) [حال از نوع اسم چهار ویژگی دارد: ۱- نکره است. ۲- منصوب است. ۳- حال و صاحب حال از نظر جنسیت و تعداد با یکدیگر هماهنگ هستند. ۴- صاحب حال معرفه است. «تَشِيطَتِينَ» تمام شرایط را دارد. / چرا درس‌هایتان را خوب نخوانده‌اید و با نشاط تلاش نکردید؟]

درس نامه توپ برای شب امتحان

یادآوری سال‌های گذشته

در آزمون‌های نهایی معمولاً ۳ نوع سؤال از سال‌های گذشته می‌آید: ۱) شناخت انواع فعل ۲) اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم تفضیل، اسم مکان ۳) محل الإعرابی برای یادآوری اشاره مختصری به این ۳ عنوان می‌کنیم.

۱) شناخت انواع فعل

«زمان» مهم‌ترین ویژگی فعل است و با توجه به این که سه زمان گذشته، حال و آینده داریم، فعل‌ها نیز در زبان عربی به ماضی، مضارع و مستقبل تقسیم می‌شوند.

الف) انواع فعل ماضی:

- ۱) ماضی ساده
[فَعَلَ (ثلاثي مجرد) - اِسْتَفْعَلَ - اِفْتَعَلَ - اِنْفَعَلَ - تَفَعَّلَ - فاعَلَ - فَعَّلَ - أَفْعَلَ (ثلاثي مزید)]
- ۲) ماضی منفی ← ما + ماضی ← ما ذَهَبَ = نرفت
- ۳) ماضی نقلی ← قد + ماضی ← قَدْ ذَهَبَ = رفته است (رفت)
- ۴) ماضی بعید ← کان + ماضی ← کَانَ ذَهَبَ = رفته بود
- ۵) ماضی استمراری ← کان + مضارع ← کَانَ یَذْهَبُ = می‌رفت
- ۶) لم + مضارع ← ماضی منفی (ساده - نقلی) ← لَمْ یَذْهَبَ = نرفته است (نرفته بود)
- ۷) ماضی مجهول ← فَعُلَ - اُسْتُفْعِلَ ← کُتِبَ نوشته شد - اُسْتُخْدِمَ به کار گرفته شد
- ۸) ماضی + نکره + مضارع (ماضی استمراری) ←
جاء طالِبٌ یَضْحَكُ دانش‌آموزی آمد که می‌خندید.
مضارع ماضی استمراری

- ۹) ماضی ... و + ضمیر + فعل مضارع ← رَأَيْتُ الطَّالِبَ وَ هُوَ یَضْحَكُ.
ماضی استمراری ماضی استمراری

دانش‌آموزی را دیدم در حالی که می‌خندید.
ماضی استمراری

- ۱۰) لیت، لعل + ماضی ← ای کاش، شاید + ماضی بعید یا ماضی استمراری

لیتَهم کُتِبوا ← کاش آن‌ها نوشته بودند (می‌نوشتند)
ماضی بعید ماضی استمراری

ب) انواع فعل مضارع:

- ۱) مضارع (مضارع اخباری) ← ی، ت، ن، أ ... آخر فعل «ی» یا «ن».
علامت مضارع

یَذْهَبُ: می‌رود - تَذْهَبُونَ: می‌روید

- ۲) مضارع منفی ← لا (نهی) + مضارع ← لا یَذْهَبُ: نمی‌رود
- ۳) نهی مخاطب (دوم شخص) ← لا (نهی) + مضارع (مخاطب) مجزوم ← لا تَذْهَبُ: نرو
- ۴) مضارع مجهول ← یُفْعَلُ: یُکْتُبُ نوشته می‌شود - یُسْتَفْعَلُ: یُسْتَخْدَمُ به کار گرفته می‌شود
- ۵) امر مخاطب:

تَذْهَبُ حذف ت + مجزوم ذَهَبْ اَذْهَبْ: برو

تَتَعَلَّمْ حذف ت + مجزوم تَعَلَّمْ یاد بگیر

۱ - مجزوم یعنی اگر آخر فعل مضارع، ضمه (ـَ) است به ساکن (ـَ) تبدیل می‌شود و اگر آخر فعل مضارع «ن» است، آن «ن» حذف می‌شود به غیر از صیغه‌های «تُفَعِّلُنَّ» و «تُفَعِّلُنَّ».

۶) مضارع التزامی: مضارع التزامی به روش‌های مختلفی ساخته می‌شود:

- ۱-۶) حروف ناصبه^۲ + مضارع = مضارع التزامی ← اَنْ یَذْهَبَ: که برود

- ۲-۶) فعل شرط ← اداة شرط + فعل شرط + جواب شرط

مضارع التزامی

← اِنْ تَجْتَهِدْ تَنْجَحْ: اگر تلاش کنی موفق می‌شوی.

- ۳-۶) امر غایب و متکلم ← لِ (امر) + مضارع غایب و متکلم (مجزوم) = باید + مضارع التزامی

لیذهب: باید برود / لیکتبا: باید بنویسند

- ۴-۶) نهی غایب و متکلم ← لا (نهی) + مضارع غایب و متکلم (مجزوم) = نباید + مضارع التزامی

لا یَذْهَبُ: نباید برود / لا یکتبا: نباید بنویسند

- ۵-۶) جمله وصفیه (مضارع) ← مضارع + اسم نکره + مضارع (مضارع التزامی یا اخباری)

جمله وصفیه

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ:

مضارع نکره جمله وصفیه (مضارع) = مضارع التزامی

خدایا همانا من به تو پناه می‌برم از نفسی که سیر نشود (سیر نمی‌شود).

مضارع التزامی

- ۶-۶) امر یا نهی + مضارع ← تَعَالُ، تَذْهَبْ: بیا تا برویم. (مضارع التزامی)

مضارع التزامی امر

- ۷-۶) لیت، لعل + مضارع ← لیت المطر یتَزَلُّ: ای کاش باران بیارد. (مضارع التزامی)

مضارع التزامی

ج) مستقبل:

- ۱) مستقبل ← س، سوف + مضارع ← سَیَذْهَبُ: خواهد رفت

- ۲) مستقبل منفی ← لَنْ + مضارع ← لَنْ یَذْهَبَ: نخواهد رفت

۲) شناخت اسم فاعل، اسم مفعول - اسم مبالغه، اسم تفضیل، اسم مکان

الف) شناخت اسم فاعل (صفت فاعلی):

«اسم فاعل» از فعل ساخته می‌شود و با توجه به این که دو نوع فعل ثلاثی مجزوم و ثلاثی

مزید داریم، پس دو روش ساخت اسم فاعل هم وجود دارد.

فعل ثلاثی مجزوم ← فاعِل ← کاتِب، شَاهِد، ...

فعل ثلاثی مزید ← مُ - ... ← مُرْعِب، مُضَدِّق

اسم فاعل در فارسی معمولاً به روش: بن مضارع به علاوهٔ پسوندی‌هایی مانند نده،

ار، گار ... شناخته می‌شود. (گوینده - آموزگار...)

در تشخیص اسم فاعل باید مفرد کلمه را در نظر گرفت.

عُلَمَاء ← مفرد عالم (اسم فاعل)

هَوَاة (علاقه‌مندان) ← مفرد هَواي

ب) شناخت اسم مفعول (صفت مفعولی):

فعل ثلاثی مجزوم ← مفعول ← معلوم - مشهود ...

فعل ثلاثی مزید ← مُ - ... ← مُخْلِص - مُقَدِّس ...

اسم مفعول در فارسی معمولاً به روش: بن ماضی به علاوهٔ پسوندی‌هایی مانند «ه»

و «شده» ساخته می‌شود. (دیدیده شده - گفته شده ...)

۲ - حروف ناصبه: اَنْ که / کِی، لَکِی، حَتِی: تا، تا این که / لِ: تا

ج) اسم مبالغه:

فَعَال - فَعَالَةٌ (جَبَّار - أُمَّارَة)

اسم شغل (حَدَّاد - خَبَّاز ...) و اسم ابزار (جَوَّال، سَيَّارَة) اسم مبالغه محسوب می شوند.

د) اسم تفضیل:

أَفْعَل (مذکر) - فَعْلَى (مؤنث)

أَفْل - أَشَد - أَهَم ... وزن «أَفْل» اسم تفضیل هستند.

أَعْلَى - أَقْوَى - أَعْلَى ... وزن «أَفْعَى» اسم تفضیل هستند.

أَفْعَل جمع مکتسر ← أَفَاعِل أَزْدَل ← أَرَادِل

ه) اسم مکان:

مَفْعَل - مَفْعِل - مَفْعَلَة جمع مکتسر ← مَفَاعِل

برای این که یک اسمی، اسم مکان باشد دو شرط لازم است. اولاً یکی از وزن های بالا

را داشته باشد، ثانیاً بر «مکان» دلالت کند؛ بنابراین «تهران» اسم مکان نیست، زیرا وزن اسم

مکان را ندارد و مثلاً «مَطْلَب» نیز اسم مکان نمی باشد، زیرا معنای «مکان» ندارد.

۳) محل الإعرابی

در محل الإعرابی به موضوع انواع جمله می پردازیم.

جمله اسمیه: مبتدا + خبر: العلم سلطانٌ

مبتدا خبر

جمله فعلیه: فعل + فاعل + (مفعول) يَقْهَمُ الطالبُ الدرسَ

فعل فاعل مفعول

جمله شرطیه: أداة شرط + فعل شرط + جواب شرط

ما تَتَّقُوا مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ

أداة شرط فعل شرط جواب شرط

صفت، مضاف الیه، جار و مجرور، حال، مستثنی، مفعول مطلق نوعی و مفعول

مطلق تأکیدی و منادئ نقش دستوری محسوب می شوند.

موصوف، مضاف، صاحب حال، مستثنی منه نقش دستوری محسوب نمی شوند.

الدَّرْسُ الْأَوَّلُ

مِنَ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ

«الْحُرُوفُ الْمُشَبَّهَةُ بِالْفِعْلِ» وَ «لَا نَافِيَةَ لِلْجِنْسِ» وَمَعْنَى أَنْ هَا

الْحُرُوفُ الْمُشَبَّهَةُ بِالْفِعْلِ

به مثال های زیر توجه کنید:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَئِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾

بی گمان خدا دارای بخشش بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاس گزاری نمی کنند. (البقرة/ ۲۴۳)

﴿لَيْتَ فَضْلَ الرَّبِّيعِ طَوِيلٌ فِي بَلَدِنَا﴾

کاش فصل بهار در شهر ما طولانی باشد.

به حروفی مانند: إِنَّ، أَنْ، كَأَنَّ، لَيْتَ، لَئِنْ، لَعَلَّ حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ می گوئیم.

این حروف بر سر جمله اسمیه (مبتدا و خبر) می آیند و اعراب مبتدا را

تغییر می دهند، یعنی مبتدای جمله را اسم خود و منصوب (ـه، ـی، ـه ...) می کند و خبر

جمله را خبر خود قرار داده و مرفوع (ـه، ـی، ـه ...) می نماید.

به مثال زیر و تغییر حرکات کلمات توجه کنید:

لَعَلَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ: امید است پیروزی نزدیک باشد.

اسم لَعَلَّ خبر لَعَلَّ

و منصوب و مرفوع

كَأَنَّ الْمُشْتَرِيَ مَتَرَدِّدٌ فِي شِرَاءِ الْبِضَاعَةِ وَلَئِنْ الْبَائِعَ عَازَمَ عَلَى بَيْعِهَا.

اسم كَأَنَّ خبر كَأَنَّ

و منصوب و مرفوع

گویا مشتری در خرید کالا دو دل است، ولی فروشنده در فروش آن مصمم است.

می دانیم که اگر اسم یا خبر حروف مشبّهة بالفعل مبنی باشند حرکت آن ها

تغییری نخواهد کرد.

﴿كَأَنَّهُمْ بَيْنَ نَرٍ مُّصَوِّصٍ﴾: گویی آن ها ساختمانهای استوارند. (الصفا/ ۴)

اسم كَأَنَّهُمْ خبر كَأَنَّهُمْ

و مرفوع

اگر خبر حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ، جمله (فعل) یا شبه جمله (جار و مجرور) باشد،

حرکت آن ها تغییر نمی کند.

﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ (البقرة/ ۲۴۷)

اسم إِنَّ خبر إِنَّ

و منصوب

«قَدْ بَعَثَ» اگر چه خبر إِنَّ می باشد، ولی چون جمله (فعل ماضی) است، حرکت آن تغییر نکرده است.

﴿إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ (النساء/ ۱۳۹)

اسم إِنَّ خبر إِنَّ

و منصوب

«لِلَّهِ» اگر چه خبر إِنَّ می باشد، ولی چون شبه جمله (جار و مجرور) است، حرکت آن

تغییر نکرده است.

فن ترجمه

آشنایی با معانی حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ بسیار مهم است، پس به مثال ها و نکات زیر توجه کنید.

۱ «إِنَّ»: به معنای «قطعاً، همانا، به درستی که، بی گمان» است؛ به عبارت دیگر، جمله

پس از خود را تأکید می کند.

در متن ها و جمله هایی که مربوط به دوران جدید است می توانیم «إِنَّ» را ترجمه نکنیم.

﴿إِنَّ هَذَا السَّمَكُ يَعْيشُ فِي إِفْرِيقَا﴾: این ماهی در آفریقا زندگی می کند.

«إِنَّ» اگر وسط جمله باشد می تواند معنای «زیرا» هم بدهد.

لَا يَخْزُوكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا: سخن آن ها نباید تو را غمگین کند، زیرا عزت همگی

از آن خداوند است.

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾: همانا خداوند نیکوکاران را دوست می دارد. (البقرة/ ۱۹۵)

نکته: إِنَّ غالباً در اول جمله می آید.

هرگاه إِنَّ به ضمیر «نا» متصل شود، به صورت «إِنَّا» و «إِنَّا» می نویسیم.

﴿إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَى الْكَافِرِينَ﴾: به درستی که ما به تو کوثر (خیر فراوان) عطا کردیم. (الکوثر/ ۱)

هرگاه إِنَّ به ضمیر «ی» متصل شود، می توانیم بین این دو «نون و قایه» بیاوریم

و به شکل «إِنِّي» بنویسیم. (إِنَّ + ن + ی = إِنِّي)

اگر حرف «ما» به «إِنَّ» متصل شود، (إِنَّمَا) معنای تنها و فقط (أسلوب حصر)

می دهد و دیگر جزء حروف مشبّهة بالفعل نیست.

﴿إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَاقِلٍ ثَابِتٍ﴾: افتخار تنها به خردی استوار است.

۲ «أَنَّ»: به معنای «که» است. [للتواصل]

معمولاً «أَنَّ» بین دو جمله می آید و آن دو را به هم پیوند می دهد.

به حرکات «ان» توجه کنید.

حرف	نوع حرف	معنی	محل قرار گرفتن
إِنَّ	حرف مشبّهة بالفعل	قطعاً، بی گمان (تأکید جمله)	إِنَّ + مبتدا (اسم إِنَّ) + خبر (خبر إِنَّ)
أَنَّ	حرف مشبّهة بالفعل	که (پیوند دو جمله)	أَنَّ + مبتدا (اسم أَنَّ) + خبر أَنَّ
إِنَّ	حرف شرط	اگر	إِنَّ + فعل شرط + جواب شرط
أَنَّ	حرف ناصبه	که	أَنَّ + مضارع = مضارع التزامی

﴿أَتَرْعَمُ أَنَّكَ جَرْمٌ صَغِيرٌ﴾: آیا گمان می کنی که تو موجود کوچکی هستی؟

۳ «كَأَنَّ»: برای «تشبیه» است و هرگاه «كَأَنَّ» را در جمله ای دیدید، آن را «گویایی»

«مانند» و «مثل این که» ترجمه کنید. [للتشبيه]